

Asia: VN/7677/2019

Eurooppalaisen Galileo-satelliittipaikannusjärjestelmän julkisesti säänneltyyn palveluun (PRS) liittyvän kansallisen lainsäädännön uudistaminen sekä tietoyhteiskuntamaksun korottaminen

Klikkaa ja lisää väliotsikko

1. Julkisesti säänneltyä satelliittipalvelun sääntelyä koskevat yleiset huomiot

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt valtioneuvoston oikeuskanslerin lausuntoa edellä mainitusta luonnoksesta. Esitän lausuntonani seuraavia huomioita:

1. Säättämisjärjestysperusteluissa olisi hyvä selkeyttää henkilötietojen suojaan koskevan sääntelyn arviointia. Olennaista on selventää, tehdäänkö nyt ehdotettavan lain nojalla suoraan henkilötietojen käsittelyä ja erotettava tämä esimerkiksi sijainti- ja aikatiedon hyödyntämisestä muussa käsittelyssä.

Säättämisjärjestystä koskevassa osiossa on lisäksi huomioitava, että hallintotehtävän antaminen yksityiselle eli Suomen Erillisverkot Oy:lle on perusteltava tarkoituksenmukaisuuden näkökulmasta. Perustuslakivaliokunta on suhteellisen vakiintuneessa käytännössään voimakkaasti korostanut, että julkisen hallintotehtävän säätäminen yksityiselle on perusteltava riittävän seikkaperäisesti myös tehtävän uskomisen tarkoituksenmukaisuuden suhteen ja että perustuslain 124 §:n tarkoittama tarkoituksenmukaisuus on oikeudellinen kysymys (PeVL 33/2021 vp, s. 2-3; PeVL 26/2017 vp, s. 49 ja siinä viitatus lausunnot, ks. myös HE 1/1998 vp, s. 179/II). Perustuslakivaliokunnan mukaan tarkoituksenmukaisuusarviointissa tulee hallinnon tehokkuuden ja muiden hallinnon sisäisiksi luonnehdittavien tarpeiden lisäksi kiinnittää erityistä huomiota yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen tarpeisiin (HE 1/1998 vp, s. 179/II, PeVL 8/2014 vp, s. 3/II, PeVL 16/2016 vp, s. 3). Myös hallintotehtävän luonne on otettava huomioon (HE 1/1998 vp, s. 179/II, ks. esim. PeVL 6/2013 vp, s. 2/II, PeVL 65/2010 vp, s. 2/II, PeVL 57/2010 vp, s. 5/I). Siten tarkoituksenmukaisuusvaatimus voi palveluiden tuottamiseen liittyvien tehtävien kohdalla täyttyä helpommin kuin esimerkiksi yksilön tai yhteisön keskeisiä oikeuksia koskevan päätöksenteon kohdalla (HE 1/1998 vp, s. 179/II, ks. myös PeVL 8/2014 vp, s. 4/I). Esitysluonnosta on nähdäkseni tarpeen vielä jonkin verran täsmentää niiden seikkojen osalta, miksi tehtävän antaminen Suomen Erillisverkot Oy:lle ja mahdollisuus delegoida eräitä alihankintoja on tarkoituksenmukaista ja muutenkin asianmukaista.

Edelleen nyt ehdotettavan lain 271 f § huomioon ottaen ehdotuksessa tulee perustella elinkeinovapauden rajoitus. Sinällään tämä näyttäisi perustuvan EU-oikeuteen, jonka velvoittava vaikutus olisi tuossa yhteydessä tarpeen tuoda esille.

2. Ehdotuksessa valtiontukiasioissa julkinen tehtävänanto näyttäisi yleisesti ottaen asianmukaiselta. Kuitenkin omakustannusarvoa alemman käyttömaksun yhteydessä voi tulla esille kysymys, onko kyse valtiontuesta, jos kysymyksessä on yksityinen toimija. Tähän on viimeistään maksuasetusta säädettäessä kiinnitettävä huomiota.

Aiemmin asian arviomuistiota koskevassa lausunnossani totesin, että rahoitusta ja mahdollista voittoa koskevin osin esitys on perusteltua laatia siten, että järjestely täyttää Euroopan unionin valtiontukia koskevan oikeuden vaatimukset niin, että rahoitus kohdistuu lailla säädettyyn julkiseen hallintotehtävään sen kustannuksia vastaavasti.

3. Luonnoksen perusteella ei käy täysin selkeästi ilmi, ovatko luonnokset sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 44 luvun rangaistussäännöksiksi tarkoitettu puhtaasti viittaussäännöksiksi rikoslain voimassa olevaan sääntelyyn vai onko tarkoituksena laajentaa rikoslain 38 luvun 7 a §:n, 38 luvun 8, 8 a ja 8 b §:ien ja 38 luvun 1 ja 2 §:ien tunnusmerkistöjä. Mikäli kyse on vain viittaussäännöksestä, tulee sääntelyssä noudattaa pelkän viittaussäännöksen kirjoittamistekniikkaa. Mikäli taas tarkoituksena on laajentaa tunnusmerkistöä, tulee sääntely tehdä muuttamalla rikoslakia. Tältä osin sääntelyä ja säännöskohtaisia perusteluita on tarpeen vielä selventää.

2. Huomiot Suomen Erillisverkot Oy:tä koskevasta sääntelystä (erityisesti 271 b ja c §:t)

-

3. Julkisesti säännellyn satelliittipalvelun käyttöön oikeuttavan valtuutuksen hakemisprosessia koskevat huomiot (271 d §)

-

4. Huomiot julkisesti säännellyn satelliittipalvelun rahoitusmallista

-

5. Tietoyhteiskuntamaksua koskevat huomiot

-

Salmi Lipiäinen Maija
Oikeuskanslerinvirasto - Valtioneuvoston oikeuskansleri Tuomas Pöysti